

Број/Број: 04/5-50-1-17-10/10
Сарајево/Sarajevo, 25. 10. 2010.

ИЗВЈЕШТАЈ

са 75. *Rose-Roth* семинара Парламентарне скупштине НАТО-а,
одржаног у Скопљу, од 19. до 21. октобра 2010.

На 75. *Rose-Roth* семинару учествовали су: Милорад Живковић, предсједавајући Делегације Парламентарне скупштине БиХ у Парламентарној скупштини НАТО-а, те Халид Гењац и Иво Миро Јовић, чланови Делегације.

Семинар под насловом „Југоисточна Европа - Креирање новог подстицаја“ био је подијељен на пет сесија:

- Бивша Југословенска Република Македонија: научене лекције у превенцији конфликта и грађење мултиетничке државе
- Подршка процесима реформе на Западном Балкану: Да ли требамо нову стратегију?
- Улога НАТО-а на Западном Балкану након Лисабона: очекивања и перспектива
- Стварање нових околности за помирење и регионалну сарадњу на Балкану
- Косово након савјетодавног мишљења Међународног суда правде: Шта и како даље?

Семинар су својим обраћањима отворили Талат Џафери, предсједавајући Делегације Парламента Македоније у Парламентарној скупштини НАТО-а, Трајко Вељановски, предсједник Парламента Македоније, Марк Енгел, замјеник шефа Делегације Луксембурга у Парламентарној скупштини НАТО-а (ПСНАТО) и извјестилац Поткомитета за развој демократије и амбасадор Џејмс Пердју, бивши замјеник помоћника генералног секретара НАТО-а за операције и бивши амбасадор САД-а у Бугарској.

Излагање Џејмса Пердјуа о ситуацији на Западном Балкану изазвало је доста дискусије и различитих мишљења јер је, по оцјени учесника расправе, субјективно оцијенио стање у појединим земљама западног Балкана, што говори да је давно отишао са Балкана и да се ситуација на Балкану мијења брзо, као и да су неки процеси још увијек непредвидиви.

На семинару су учествовала 54 парламентарца, члана Парламентарне скупштине НАТО-а из 11 држава чланица и шест придружених чланица те гости парламентарци из Парламента Косова. На семинару су као уводничари учествовали: Талат Џафери, шеф Делегације Парламента Македоније у ПСНАТО, Симон Лин, старији истраживач из DCAF-а, Женева, Лубов Слиска, шеф Делегације Руске Федерације у ПС НАТО, Нано Рузин, декан Факултета политичких наука Универзитета у Скопљу, Лазар Еленовски, предсједник Евроатлантског вијећа Македоније, Крешимир Ћосић, шеф Делегације Хрватске у ПСНАТО.

У уводном дијелу истакнут је значај одржавања 75. *Rose-Roth* семинара Парламентарне скупштине НАТО-а. Талат Џафери и Трајко Вељановски, у својству домаћина, презентовали су пут који је Македонија прошла на путу ка евроатлантским интеграцијама. Посебно су истакли напредак који је постигнут у економији и спровођењу Охридског споразума, постизању стандарда који воде Македонију ка НАТО-у, значају регионалне сарадње те политичке стабилност унутар Македоније.

Током прве сесије о теми: „**Бивша Југословенска Република Македонија: научене лекције у превенцији конфликта и грађење мултиетничке државе**“ истакнуто је да је Охридски споразум из 2001. године један од најзначајнијих докумената који је значајно допринио грађењу међусобног повјерења између Албанаца и Македонаца. У посљедњој деценији пресудно је утицао на превенцију конфликта и грађење мултиетничког друштва.

По ријечима Абдилаһима Адемија, замјеника предсједника Владе Македоније, спровођењем Охридског споразума остварен је напредак у погледу равноправне употребе језика, едукацији, изборној процедури и развоју демократије у локалним заједницама.

Комитети за међунационалне односе у локалним заједницама дали су добре резултате тако да је процес децентрализације у локалним заједницама оцијењен успјешним. Постигнут је балансиран однос у државним институцијама када су у питању кадрови албанске и македонске националности, остварен је процес дијалога и међусобно повјерење је на далеко већем нивоу.

Истакнути су и проблеми у реализовању Охридског споразума. То се прије свега односи на амнестију за учеснике конфликта из 2001. године те рјешавање статуса лица који су учествовали у конфликту у оквиру војних и полицијских формација.

Амбасадорка Краљевине Холандије у Македонији говорила је о вјерској толеранцији и потреби дијалога у Македонији и региону. Позвала је политичке лидере да схвате реалност у којој се налази Македонија те да се нужно придржавају Охридског споразума, који је потпуно јасан када је у питању равноправност грађана на државном и локалном нивоу. Бит Охридског споразума је интеграција, и за то нема алтернативе.

Димитар Бечев из Европског савјета за међународне односе, и Стево Пендаровски, професор са Америчког колеџа у Скопљу, говорили су о тренутној политичкој ситуацији и изазовима с којим се суочава македонско друштво.

Обојица су констатовали да је добро што и међу Албанцима и Македонцима постоји јединство и консензус о европским и евроатлантским интеграцијама. Истакли су да је та чињеница дјеловала релаксирајуће у односима двије најбројније етничке заједнице као и генерално у међусобној комуникацији грађана Македоније.

Констатовали су да је након Охридског споразума дошло до раслојавања унутар националних заједница, и политички и по другој основи, о чему су се чули различити коментари, али и да је то реалност.

Јован Теокаревић, са Факултета политичких наука у Београду, изразио је забринутост због поларизације националних заједница у Македонији, нудећи аргументе који иду томе у прилог.

Са доста аргумената разговарано је и о процесу сегрегације у школству, што је истакнуто као опасност за процес интеграције младих у ново и Охридским споразумом прокламовано македонско друштво и заједницу у цјелини.

-Друга сесија о теми: „**Подршка процесима реформе на западном Балкану: Да ли требамо нову стратегију?**“ била је фокусирана на ситуацију на Балкану. Џејмс Лајон, стручњак за Балкан, говорио је о политици САД-а на Балкану, односима САД и политике ЕУ у земљама југоисточне Европе, ситуацији у Босни и Херцеговини прије и након Дејтона, напорима Владе САД-а да стабилизује стање на Балкану, формирању Пакта стабилности те лидерству САД-а и политике ЕУ, гдје понекад активности по природи ствари нису координиране. Осврнуо се на улогу ОХР-а у БиХ, расправу о Дејтонском мировном споразуму те улози Русије и Турске на Балкану.

Тудор Ђурков- стални представник Букарске у НАТО-у, Мари-Жанин Чалић, професорица из Минхена, и Флориан Бибер, професор Универзитета у Грацу, у својим излагањима констатовали су да је процес демократизације на Балкану незаустављив, да је економски опоравак видљив, да се стратегија проширења ЕУ реализује успјешно те да је регионална

сарадња фокусирана на права и корисна поглавља. Јавност је информисана о евроатлантским и процесима који воде ка ЕУ и НАТО.

Констатовали су да Босна и Херцеговина и Косово још увијек зависе од помоћи извана те да је одговорност политичара и представника ЕУ у овом тренутку изузетно важна. Потребна је већа одговорност локалних политичара за доношење одлука, при чему је неопходно спровести реформе са новим стратегијама.

Изразили су забринутост за формирање власти и коалиције након избора у БиХ. Уставна реформа, синхронизовано дјеловање ЕУ и дијалог међу политичким лидерима је врло битно поглавље након октобарских избора. Сматрају да расправа о уставној реформи ствара лошу политичку климу јер недостаје визија о томе на који начин спровести реформе.

Након излагања и презентација вођена је расправа у којој је било различитих мишљења и виђења.

-Трећа сесија о теми: „**Улога НАТО-а на Западном Балкану након Лисабона: очекивања и перспектива**“ - уводничари су били: Нано Рузин, декан Факултета политичких наука у Скопљу, Јарослав Скоњецка, шеф Директората за политике и безбједносну политику Штаба НАТО-а из Брисела, Артур Куко, амбасадор Албаније у НАТО-у, и Оливер Крлиу, директор Сектора за политичку сарадњу и мултилатералу МИП-а Македоније.

У својим излагањима осврнули су се на све земље региона. Јарослав Скоњецка се посебно осврнуо на стање у БиХ. Нагласио је да је неопходно што прије ријешити питање непокретне војне имовине и 69 локација јер су представници НАТО-а забринути за даљи наставак реализације МАП-а, Акционог плана за чланство. Изразили су жаљење што није препознат напор НАТО-а да се ријешити питање војних локација.

Расправа о модификовању Дејтонског споразума умара чак и највеће пријатеље Босне и Херцеговине јер очекују да ће о томе након избора смјернице дати политички лидери и ПСБиХ.

Оно што је карактеристично за регион је да су буџети за одбрану скоро потпуно транспарентни, да је јавност доста добро упозната са токовима који земље региона воде у НАТО.

Као позитиван примјер напретка и испуњавања обавеза према НАТО-у поменута је Црна Гора која је у процесе ушла касно у односу на сусједи.

У расправи учесника семинара доста се говорило о путу Србије у НАТО, о декларацији о војној неутралности из 2002. године те размишљањима о томе како ће Косово кренути у евроатлантске интеграције.

- Четврта сесија о теми: "**Стварање нових околности за помирење и регионалну сарадњу на Балкану**" била је фокусирана на актуелну ситуацију на Балкану и тражење рјешења о томе како унаприједити регионалну сарадњу.

Јован Теокаревић, професор из Београда, Суле Кут, ректор Универзитета Окан из Истанбула, говорили су о реалностима живота у земљама западног Балкана.

Посебно је вођена расправа о позицији Турске на Балкану, како кроз економску и политичку сарадњу са земљама тако и кроз њену улогу као чланице НАТО-а.

Расправа о путу Турске у ЕУ не спречава Турску да буде један од кључних фактора на Балкану, нагласила је професорица Кут. Утицај Турске на Балкану је потпуно политички дефинисан и транспарентан, али за собом носи и бројне контроверзе у којима свака земља западног Балкана има своје виђење.

Приоритет спољне политике Турске је стабилност на Балкану и ту нема двоструких стандарда, нагласила је проф. Кут, јер су улагања у економију параметар који је илустративан и без двоструких аршина.

Турска ће бити много кориснија на Балкану као чланица ЕУ. Билатерални или трилатерални састанци које Турска иницира нису на штету ниједног народа, нагласила је проф. Кут.

Чланови Делегације ПСБиХ у ПСНАТО учествовали су у дискусији IV сесије са намјером да добију што више информација од презентатора с обзиром на врло динамичну расправу о улози Турске на Балкану.

Амбасадор Ерван Фоуре - специјални представник ЕУ у Македонији, професори Далибор Јовановски и Евангелос Кофос посебну пажњу у својим излагањима посветили су процесу помирења као основе стабилности у земљама региона.

Повјерење, програми дијалога и сусрета су нужност и мото у погледима на будућност. То са собом носи бројне изазове, али то није болно као прича о прошлости која је по ријечима амбасадора Фоуера камен спотицања који блокира боље разумијевање, посебно међу младима.

О процесу помирењу између Албанаца и Македонаца након Охридског споразума разговарано је са бројних аспеката и закључено да није остварен жељени ниво међусобног уважавања и разумијевања. Изнесена су мишљења да је међусобна удаљеност продукт бројних фактора, гдје је школство могло учинити далеко више.

У вези с проблемом имена Македоније, односи Грчке и Македоније нису на одговарајућем нивоу. Македонци се осјећају таоцима Грчке и плаћају велики цијену. Оно што обесхрабрује је да се не види крај блокада Грчке, посебно када је у питању пријем Македоније у НАТО.

-Пета сесија о теми: **"Косово након савјетодавног мишљења Међународног суда правде: Шта и како даље?"**- модератор је био Крешимир Тошић, шеф Делегације Хрватске у ПСНАТО.

Генерал Ерхард Бухлер, командант КФОР-а, Силвио Бонифиљи, шеф Правног одјела мисије ЕУЛЕКС на Косову, Илир Деда из Косовског института за истраживање и политички развој и Душан Рељић из Њемачког институт за међународне активности презентовали су званично и лично виђење стања на Косову.

Посебно је наглашено тренутно политичко и безбједносно стање на Косову. Број снага КФОР-а се смањује, мисија ЕУЛЕКС се доживљава различито и бројна су отворена питања. Слиједи нови избори и преговори Косова и Србије, те је све више отворених питања.

Генерал Бухлер нагласио је да је операција НАТО-а успјешна и да је ситуација нешто боља него сама репутација Косова. Проблеми су на сјеверу Косова. Експлозије узнемиравају, али стабилно безбједносно стање се мора одржати. Мора се одржати стабилност граница, професионалност полицијских снага Косова, упркос најавама да ће се број снага КФОР-а смањити са 10.000 на 5.500.

Предвиђено је преношење надлежности КФОР-а на полицијске снаге Косова, а то је тежак посао пун изазова јер се желе избјећи грешке из прошлости. Посебно је захтјевно обезбјеђење и маркирање граница Косова јер је у току процес припреме и организације граничне полиције Косова која у појединим дјеловима у пуном капацитету обезбјеђује границу.

Добра је кооперација КФОР-а и ЕУЛЕКС-а на терену.

Силвио Бонифиљи је говорио о стању права на Косову, раду и мониторингу царинских служби, напорима за изградњу институција и раду локалних заједница. Тежиште мисије ЕУЛЕКС је изградња косовског правног система, правосуђа и тужилаштва, те борба против корупције.

Борба против корупције је најзахтјевнија будући да је косовско друштво рањиво у многим сферама. Истакао је проблем организације заједничког рада и сарадње Албанаца и Срба у области правосуђа.

Руска делегација изразила је забринутост за безбједносну ситуацију на Косову, процес смањења снага КФОР-а, учестале тетористичке нападе, те процес преношења надлежности КФОР-а на полицијске снаге Косова.

Цавит Халити, представник Парламента Косова, оцијенио је да се ситуација на Косову промијенила у посљедњих десет година и да се види напредак. Изразио је захвалност снагама

КФОР-а- и ЕУЛЕКС-а на напорима које улажу за стабилизацију стања на Косова те нагласио да су и даље потребне грађанима Косова. Сматра да су косовске полицијске снаге способне да заштите православне манастире и цркве на Косову. Интерес Косова је да сарађује и унаприједи сарадњу са Србијом.

Константин Самофолов, представник Народне скупштине Републике Србије, нагласио је да је интерес Србије стабилан западни Балкан. Србија жели да се заједно са земљама ЕУ укључи у рјешавање отворених проблема на Косову, мислећи прије свега на заштиту грађана српске националности. Србија има добре намјере и то се мора схватити.

Реинтеграција полицајаца српске националности у полицијске снаге Косова је питање о којем се дискутовало са различитих позиција и мишљења као и о повратку грађана српске националности на Косово.

Кренар Гаши, директор Института за политичка истраживања, нагласио је да се напредак на Косову види, али да је очигледно да је координација међународних организација и институција на Косову недовољна. Критиковао је стратегију међународне заједнице коју нуде за будућност. Очекује већу корист и ефикасност међународних субјеката у јачању и развијању владавине права. У томе је одговорност политичара и грађана Косова најбитнија и неопходна је. Позвао је међународне представнике на Косову да не губе вријеме и да максимално искористе мандат и капацитете које имају.

Критиковао је структуру запослених у ЕУЛЕКС-у која по његовом мишљењу мора бити прилагођена времену и актуелној ситуацији.

Душан Рељић, из Њемачког института за међународне активности, осврнуо се на улогу и активности великих сила на Косову, прије свега САД-а, Русије и Кине. Питао је учеснике семинара колико улажу на Косово, колико утичу на изградњу инфраструктуре и онога од чега се живи. Осврнуо се и на улогу Албаније и Србије на Косову и уважавање чињенице да Београд и Тирана разговарају о Косову. Истакао је и неке статистичке податке који говоре о мишљењу јавности Косова о интеграцији у тзв. Велику Албанију, о чему су изражена различита мишљења током дискусије.

Чланови Делегације ПСБиХ учествовали су у дискусијама, осврнувши се на стање у Босни и Херцеговини. Посебно су истакли политичку ситуацију након избора, могућност формирања власти, билатералне односе Босне и Херцеговине и Турске, односе са сусједним земљама, реформу Устава и различита виђења и позиције о могућим модификацијама Дејтонског мировног споразума.

Са учесницима семинара разговарано је о напорима који се улажу на путу Босне и Херцеговине ка европским и евроатлантским интеграцијама, рјешавању проблема који воде ка НАТО-у, као и о стабилнијој економској ситуацији.

Извјештај сачинио
Жељко Грубешић

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ ДЕЛЕГАЦИЈЕ
др Милорад Живковић

Доставити:

- Колегијуму Дома народа
- Колегијуму Представничког дома
- Комисији за спољну и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа
- Комисији за спољне послове Представничког дома
- Колегијуму Секретаријата
- Копија: Министарству иностраних послова БиХ